

॥ Ōm Śrī Paramātmanē Namaḥ ॥

॥ Atha Tṛtīyō'dhyāyaḥ ॥

Karma-Yōgaḥ

arjuna uvāca -

jyāyasī cētkarmaṇastē

matā buddhirjanārdana ।

tatkiṁ karmaṇi ghōrē mām

niyōjayasi kēśava ॥1॥

vyāmiśrēṇēva vākyēna

buddhiṁ mōhayasīva mē ।

tadēkaṁ vada niścitya

yēna śrēyō'hamāpnuyām ॥2॥

śrī bhagavānuvāca -

lōkē'smindvividhā niṣṭhā

purā prōktā mayā'nagha ।

jñānayōgēna sāṅkhyānām

karmayōgēna yōginām ॥3॥

na karmaṇāmanārambhāt

naiṣkarmyaṁ puruṣō'snutē ।

na ca sannyasanādēva

siddhiṁ samadhigacchati ॥4॥

na hi kaścitkṣaṇamapi

jātu tiṣṭhatyakarmakṛt ।

kāryatē hyavaśaḥ karma

sarvaḥ prakṛtijairguṇaiḥ ॥5॥

karmēndriyāṇi saṁyamya
ya āstē manasā smaran |
indriyārthānvimūḍhātmā
mithyācāraḥ sa ucyatē ||6||

yastvindriyāṇi manasā
niyamyārabhatē'rjuna |
karmēndriyaiḥ karmayōgam
asaktaḥ sa viśiṣyatē ||7||

niyataṁ kuru karma tvaṁ
karma jyāyō hyakarmaṇaḥ |
śarīrayātrā'pi ca tē
na prasiddhyēdakarmaṇaḥ ||8||

yajñārthātkarmaṇō'nyatra
lōkō'yaṁ karmabandhanaḥ |
tadārthaṁ karma kauntēya
muktasaṅgaḥ samācara ||9||

sahayajñāḥ prajāḥ sṛṣṭvā
purōvāca prajāpatiḥ |
anēna prasaviṣyadhvam
ēṣavō'stviṣṭakāmadhuk ||10||

dēvānbhāvayatā'nēna
tē dēvā bhāvayantu vaḥ |
parasparaṁ bhāvayantaḥ
śrēyaḥ paramavāpsyatha ||11||

iṣṭānbhōgānhi vō dēvāḥ
 dāsyantē yajñabhāvitāḥ |
 tairdattānapradāyaibhyaḥ
 yō bhuk্তē stēna ēva saḥ ||12||

yajñaśiṣṭāśinaḥ santaḥ
 mucyantē sarvakilbiṣaiḥ |
 bhuñjatē tē tvaghaṁ pāpāḥ
 yē pacantyātmakāraṇāt ||13||

annādbhavanti bhūtāni
 parjanyādannasambhavaḥ |
 yajñādbhavati parjanyaḥ
 yajñaḥ karmasamudbhavaḥ ||14||

karma brahmōdbhavaṁ viddhi
 brahmākṣarasamudbhavam |
 tasmātsarvagataṁ brahma
 nityaṁ yajñē pratiṣṭhitam ||15||

ēvaṁ pravartitaṁ cakraṁ
 nānuvartayatiha yaḥ |
 aghāyurindriyārāmaḥ
 mōghaṁ pārtha sa jīvati ||16||

yastvātmaratirēva syāt
 ātmatṛptaśca mānavaḥ |
 ātmanyēva ca santuṣṭaḥ
 tasya kāryaṁ na vidyatē ||17||

naiva tasya kṛtēnārthaḥ
nākṛtēnēha kaścana ।
na cāsyā sarvabhūtēṣu
kaścīdarthavyapāśrayaḥ ॥18॥

tasmādasaktaḥ satataṁ
kāryaṁ karma samācara ।
asaktō hyācarankarma
paramāpnōti pūruṣaḥ ॥19॥

karmaṇaiva hi saṁsiddhim
āsthitā janakādayaḥ ।
lōkasaṅgrahamēvāpi
sampaśyankartumarhasi ॥20॥

yadyadācarati śrēṣṭhaḥ
tattadēvētarō janaḥ ।
sa yatpramāṇaṁ kurutē
lōkastadanuvartatē ॥21॥

na mē pārthāsti kartavyaṁ
triṣu lōkēṣu kiñcana ।
nānavāptamavāptavyaṁ
varta ēva ca karmaṇi ॥22॥

yadi hyahaṁ na vartēya
jātu karmaṇyatandritaḥ ।
mama vartmānuvartantē
manuṣyāḥ pārtha sarvaśaḥ ॥23॥

utsīdēyurimē lōkāḥ
 na kuryāṁ karma cēdāham |
 saṅkarasya ca kartā syām
 upahanyāmimāḥ prajāḥ ||24||

saktāḥ karmaṇyavidvāṁsaḥ
 yathā kurvanti bhārata |
 kuryādvidvāṁstathā'saktaḥ
 cikīrṣurlōkasaṅgraham ||25||

na buddhibhēdaṁ janayēt
 ajñānāṁ karmasaṅginām |
 jōṣayētsarvakarmāṇi
 vidvānyuktaḥ samācaran ||26||

prakṛtēḥ kriyamāṇāni
 guṇaiḥ karmāṇi sarvaśaḥ |
 ahaṅkāravimūdhātmā
 kartā'hamiti manyatē ||27||

tattvavittu mahābāhō
 guṇakarmavibhāgayōḥ |
 guṇā guṇēṣu vartantē
 iti matvā na sajjatē ||28||

prakṛtērguṇasammūdhāḥ
 sajjantē guṇakarmasu |
 tānakṛtsnavidō mandān
 kṛtsnavinna vicālayēt ||29||

mayi sarvāṇi karmāṇi
sannyasyādhyātmacētasā |
nirāśīrnirmamō bhūtvā
yudhyasva vigatajvaraḥ ||30||

yē mē matamidaṁ nityam
anutiṣṭhanti mānavāḥ |
śraddhāvantō'nasūyantaḥ
mucyantē tē'pi karmabhiḥ ||31||

yē tvētadabhyasūyantaḥ
nānutiṣṭhanti mē matam |
sarvajñānavimūḍhāmstān
viddhi naṣṭānacētasah ||32||

sadṛśaṁ cēṣṭatē svasyāḥ
prakṛtērjñānavānapi |
prakṛtiṁ yānti bhūtāni
nigrahaḥ kiṁ kariṣyati ||33||

indriyasyēndriyasyārthē
rāgadvēṣau vyavasthitau |
tayōrna vaśamāgacchēt
tau hyasya paripanthinau ||34||

śrēyānsvadharmō viguṇaḥ
paradharmātsvanuṣṭhitāt |
svadharmē nidhanaṁ śrēyaḥ
paradharmō bhayāvahaḥ ||35||

arjuna uvāca -

atha kēna prayuktō'yaṁ
 pāpaṁ carati pūruṣaḥ |
 anicchannapi vārṣṇēya
 balādiva niyōjitaḥ ||36||

śrī bhagavānuvāca -

kāma ēṣa krōdha ēṣaḥ
 rajōguṇasamudbhavaḥ |
 mahāśanō mahāpāpmā
 viddhyēnamiha vairiṇam ||37||

dhūmēnāvriyatē vahniḥ
 yathā"darśō malēna ca |
 yathōlbēnāvṛtō garbhaḥ
 tathā tēnēdamāvṛtam ||38||

āvṛtaṁ jñānamētēna
 jñāninō nityavairiṇā |
 kāmarūpēṇa kauntēya
 duṣpūrēṇānalēna ca ||39||

indriyāṇi manō buddhiḥ
 asyādhiṣṭhānamucyatē |
 ētairvimōhayatyēṣaḥ
 jñānamāvṛtya dēhinam ||40||

tasmāttvamindriyāṇyāḍau
 niyamyā bharatarṣabha |

pāpmānaṁ prajahi hyēnaṁ
jñānavijñānanāśanam ||41||

indriyāṇi parāṇyāhuḥ
indriyēbhyaḥ paraṁ manaḥ |
manasastu parā buddhiḥ
yō buddhēḥ paratastu saḥ ||42||

ēvaṁ buddhēḥ paraṁ buddhvā
saṁstabhyātmānamātmanā |
jahi śatruṁ mahābāhō
kāmarūpaṁ durāsadam ||43||

|| ōm tatsaditi śrīmadbhagavadgītāsu upaniṣatsu
brahmavidyāyām yōgaśāstrē śrīkṛṣṇārjuna-saṁvādē
karma-yōgō nāma tṛtīyō'dhyāyaḥ ||

